

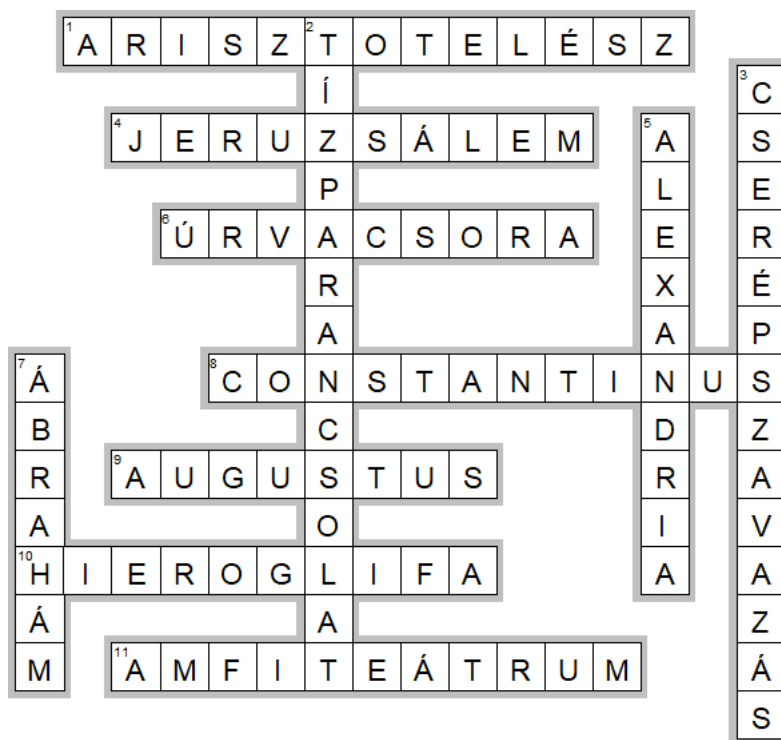
Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivétel a keresztrejtvény). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. feladat

11 pont

EclipseCrossword.com

2. feladat

8 pont

- a) C
- b) F
- c) B
- d) D
- e) A
- f) Vörös-tenger
- g) „a Frigyládát” vagy a frigyládát
- h) c

3. feladat**10 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) A templomgazdaságok a legjobb minőségű földet birtokolták az ókori sumer városokban.	X	
b) Az ókori Kelet államaiban a rabszolgák végezték a termelést és a közmunkát.		X
c) A néma kereskedelem során aranyat is adhattak különböző termékekért.	X	
d) Az ókori Athén flottaépítését megkönnyítették az Attika déli részén feltárt aranybányák.		X
e) Szolón kedvezett a démosznak törvényeivel, hisz ő is paraszti családból származott.		X
f) A zsarnokölők szobrát a perzsák elvitték Athénből hadizsákmányként.	X	
g) Az ötszázak tanácsának tagjait sorshúzással választották ki.	X	
h) A dictator személyére a szenátus tett javaslatot, és a consulok nevezték ki.	X	
i) A dominatus a császárság burkolt formája a Római Birodalomban.		X
j) A magyar hagyományok nem kapcsolódnak a hunok történetéhez.		X

4. feladat**9 pont**

- a) Karthágó
b) köztársaság
c) Numidia vagy Numídia
d) Hannibál
e) Kr. e. 146
f) Római Birodalom vagy Róma vagy római
g) Szicília, Korzika és Szardínia
Mindhárom sziget megnevezése szükséges a helyes válaszhoz. A sorrend mindegy.
h) Pireneusok és Alpok *Mindkettő megnevezése szükséges a helyes válaszhoz. A sorrend mindegy.*
i) római vagy Római Birodalom vagy Róma

5. feladat**14 pont**

- a) 2. Kína
b) X Ur
c) 1. Kréta
d) 1. Drakón
e) 2. Themisztoklész
f) X fekete
g) 2. Dionüszosz
h) X Thalész
i) 1. 256
j) 2. Ptolemaidák
k) X Caesar
l) X Kr. e. 326
m) 2. Lepidus
n) X Catalaunum

Csak a helyesen bekarikázott szám vagy X jel fogadható el.

6. feladat**9 pont**

- a) Szalamisz vagy szalamiszi
- b) Kr. e. 5. század vagy i. e. 5. század (Az 5. század nem fogadható el.)
- c) Xerxész vagy I. Xerxész vagy a perzsa király
- d) A) bekarikázása (Csak a bekarikázott betűjel fogadható el.)
- e) barbároknak nevezi a perzsákat a szerző
- f) a görögök vagy az athéniek vagy hellének
- g) „nekihajóztak az ellenségnek” vagy „egyes hajókat a hajóorral rongáltak meg” vagy „az oldalukat érő lökésektől... kaptak sebeket”
- h) B) (Csak a bekarikázott betűjel fogadható el.)
- i) A) (Csak a bekarikázott betűjel fogadható el.)

7. feladat**10 pont**

- a) Caesar vagy Julius Caesar
- b) Octavianus (Nem fogadható el az Augustus név.)
- c) triumvirátus
- d) Philippi
- e) Egyiptom
- f) 31
- g) princeps
- h) köztársaság
- i) légión
- j) principatus

8. feladat**9 pont**

A szerző neve	A mű címe	A szerzőhöz kapcsolható évszám
a) B	<i>Az állam</i>	b) F
c) D	<i>Párhuzamos életrajzok</i>	d) H
e) E	<i>Diszkoszvető</i>	f) K
g) C esetleg E	h) I <i>Ha a g rész E, akkor ez rossz.</i>	Kr. e. 5. század

- i) Arisztotelész esetleg A

9. feladat**10 pont**

- a) Hammurapi
- b) tettenérés
- c) a vagyon védelme
- d) megtorlás
- e) halál
- f) öntözéses gazdálkodás vagy öntözéses földművelés
- g) a vagyon védelme
- h) kártalanítás
- i) szemet szemért, fogat fogért elv
- j) kártalanítás

10. feladat**10 pont**

Esszé

Az alábbi pontozást kell alkalmazni. **Figyelembe kell venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	3

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja Caesar reformjait és államszervezet működését. Egyéb kérdéseket legfeljebb az ábrából következtetve érint. (1 pont)

Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája a Római Birodalomhoz kapcsolódik vagy említi Róma szerepét (tér); Caesar időszakát a Kr. e. 1. századhoz kapcsolja vagy említhet kötelező konkrét évszámot (Kr. e. 44.); elfogadható, ha az ókorhoz kapcsolja a témát a versenyző (idő).

Az 1 pont akkor jár, ha minden szempontra (tér, idő) kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség, nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja (az ábra alapján is) a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (pl. állam, államszervezet, hivatalnokrendszer, köztársaság, consul, senatus, pontifex maximus, censor, diktátor stb.). (1 pont)

Legalább 4 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a forrás használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrást használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- az állam vezetője Julius Caesar, akinek a tisztségei közül említ példát (pl. censor, consul stb.);
- örökös diktátorként az államszervezet működését alapvetően irányítja; diktatúrát hoz létre;
- a vallási élet irányítását pontifex maximusként végzi;
- a szenátus létszámát 900 főre emelte, a támogatóinak létszáma így növekedett;
- személyéhez hű légiókat irányít, tehát katonai támogatással rendelkezik;
- felsorol néhány reformintézkedést az ábra alapján: naptárreform, ingyengabona osztása, aranypénz bevezetése, földosztás stb.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 3 elemre utal a témához tartozóan (3 pont): pl.

- Caesar hatalmának törvényes alapját a köztársasági hivatalok adták: léteznek a köztársasági intézmények, de szerepük háttérbe szorul (pl. szenátus);
- a köztársasági államszervezeti elemek (pl. magistratusok, szenátus) megmaradnak Caesar irányítása alatt, tehát formális a régi köztársaság működése;
- a tisztségek halmozása a köztársasági hagyományokat sérti;
- néptribunusként vétőjoggal rendelkezik, így a szenátus döntéseit érvénytelenítheti; ez a tisztség védelmet is jelent számára, mert néptribunusként személye „szent és sérthetetlen”;
- consulként nem csak 1 évig volt hivatalban; több évig consultárs nélkül volt pozícióban;
- egységessé tette Itália kormányzását;
- a felkínált királyi hatalmat visszautasította stb.

Minden a témához tartozó helyes megoldás értékelhető!

Felhasznált irodalom a feladatoknál

1. feladat: Alkalmazás a keresztrejtvénynél: <https://www.eclipsecrossword.com/> (2022. 09. 23.)
2. feladat idézetei
Múlt-kor portál (2017): *12 legendás ütközet, amelynek emlékét megőrizte a Biblia.*
<https://mult-kor.hu/12-legendas-utkzet-amelynek-emleket-megorizte-a-biblia-20170726?pldx=1> (2022. 09. 23.)
 - a) <https://bit.ly/3LCLH0M> (2022. 09. 23.)
 - b) <https://bit.ly/3C0OHRs> (2022. 09. 23.)
 - c) <https://bit.ly/3f2gkAr> (2022. 09. 23.)
 - d) <https://bit.ly/3qYZCES> (2022. 09. 23.)
 - e) <https://bit.ly/3R8fgbB> (2022. 09. 23.)
 - g) <https://bit.ly/3BEs18e> (2022. 09. 23.)
4. feladat térképe (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2022): *Történelmi atlasz középiskolásoknak.* Oktatási Hivatal. 8. oldal
6. feladat szövege
Fekete Bálint (2020): *Források a történelem tanításához – Az ókori Hellász.* Újkor.hu
<https://bit.ly/3UwygDz> (2022. 09. 23.)
6. feladat térképrészlet
Száray Miklós (2012): *Történelem I. középiskolák, 9. évfolyam.* Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 75. oldal
7. feladat szövege (Zanza TV narráció alapján)
Eduweb Multimédia ZRt. (2012): *Caesar és Augustus. A principatus rendszere.*
<https://bit.ly/3DRYOcz> (2022. 09. 23.)
9. feladat szövege és ábrája (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9.* Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 10-11. oldal
10. feladat ábrája (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9.* Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 35. oldal